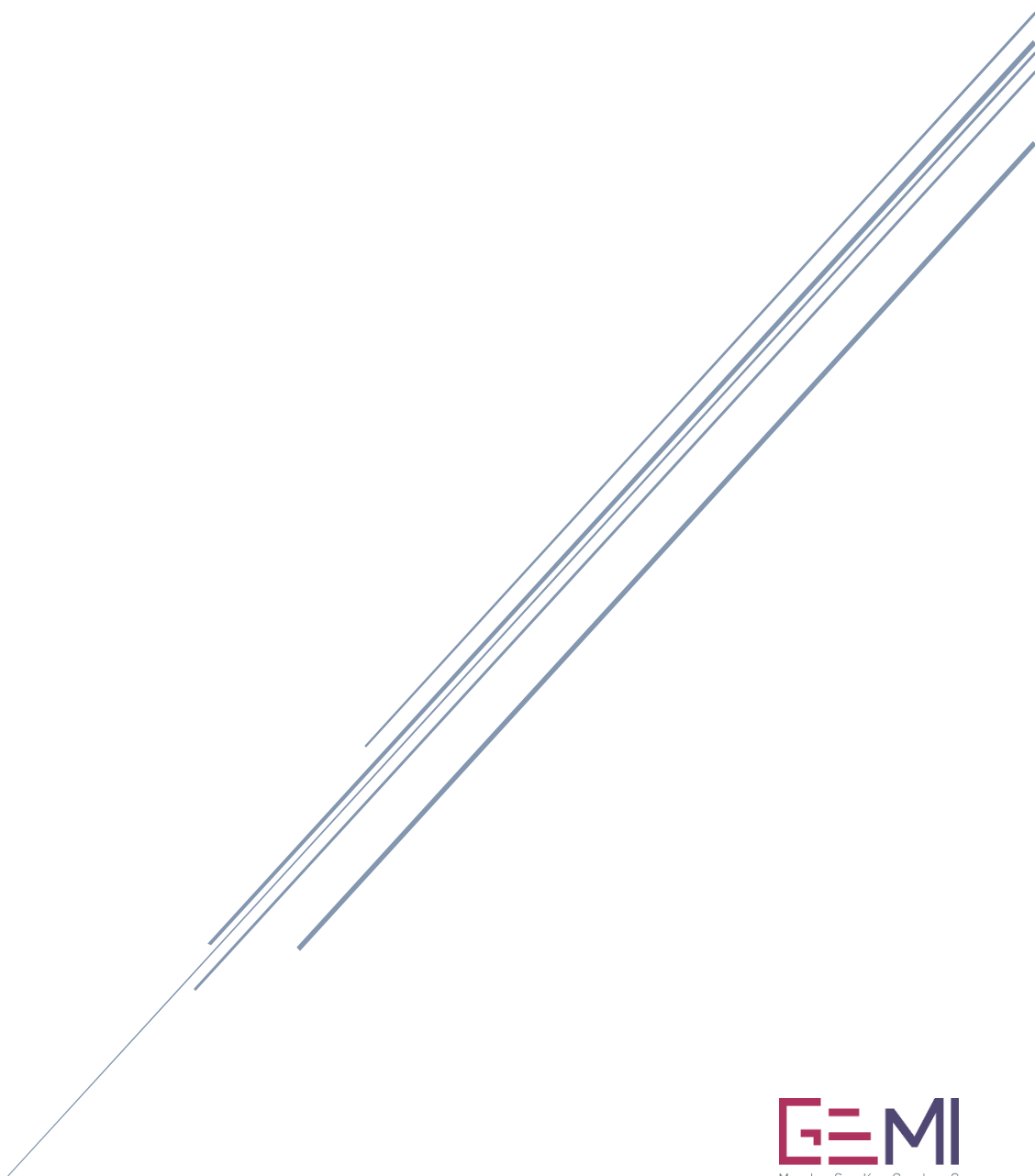

GYAKORLÓ FELADATOK NEMZETKÖZI KÖZGAZDASÁGTANBÓL

Alapszakos közgazdász hallgatók számára

GTGKG1233BN

Gazdaságelméleti és Módszertani Intézet, 2024.

1. gyakorlat: Nemzetközi szakosodás

A ricardói modell

Elméleti kérdések

1. Ha Németországban két órába kerül egy tonna búza előállítás, Magyarországon meg háromba, akkor Németországnak komparatív előnye van a búza előállításában.
2. Ha egy kis ország transzformációs görbéjének egyenlete $y=42.500-5x$, és a nemzetközi cserearány $(P_x/P_y)_w=10$, akkor az országnak y termékben van komparatív előnye.
3. A ricardói szakosodási modellben minél többet állítanak elő az egyik termékből, annál magasabb lesz annak a terméknek az alternatív költsége.
4. Rajzolja fel a ricardói modell szerint egymással kereskedő A és B ország transzformációs görbéjét úgy, hogy A ország termelje az x terméket komparatív előnnyel!
5. Rajzolja fel egy ricardói modell transzformációs görbéjét, ha tudjuk, hogy x termék egységnyi munkaerő-ráfordítása 2, y -é 5, és összesen 22.100 munkaóra áll rendelkezésre! Mi történik, ha a rendelkezésre álló munkaórák száma 20%-al megnövekszik?

Számolási feladatok

1. Kína és Japán számítástechnikai iparágának munkásai két terméket tudnak előállítani: szilíciumkristályt és integrált áramköröket. Feltételezzük, hogy Japánban 2.000, Kínában 4.000 egységnyi munkaórát használhat fel a számítástechnikai szektorban. Ismert továbbá, hogy a kínai munkásoknak 10 munkaórájukba kerül egy méternyi szilíciumtömb, ill. 8 munkaórájukba egy raklapnyi integrált áramkör előállítása. A japán munkásoknak viszont 4 munkaórára van szükségük a szilíciumkristály, és 5 munkaórára az integrált áramkör egységének megtermeléséhez.

- a) Mekkora a szilíciumkristály és az integrált áramkörök egységnyi munkaerő-ráfordítási értékei a két országban?
- b) Rajzolja fel mindkét ország számítástechnikai szektorának a termelési lehetőségek határát (transzformációs görbéjét)! Milyen feltételezésre van szükségünk ahhoz, hogy meg tudjuk rajzolni a termelési határt?
- c) Melyik ország rendelkezik abszolút előnnyel a szilíciumkristály, ill. az integrált áramkörök előállításában?
- d) Mekkora a szilíciumkristály integrált áramkörben kifejezett alternatív költsége a két országban?
- e) Melyik országnak van komparatív előnye a szilíciumkristály gyártásában?
- f) Melyik országnak van komparatív előnye az integrált áramkörök előállításában?

A következő három kérdés megválaszolásakor feltételezzük, hogy Japán és Kína nem kereskedik egymással, és munkaidejük felét-felét fordítják a két jószág előállítására.

- g) Milyen relatív ár alakul ki a két országban (belső cserearány)?
- h) Milyen mennyiségben termeli a két ország a két terméket?

Kína és Japán kereskedelmi kapcsolatokat létesít egymással, így a következő kérdések megválaszolásakor szabadkereskedelmi állapotot feltételezzünk.

- i) Melyik terméket érdemes gyártani a két országban, ha a nemzetközi cserearány (továbbra is a szilíciumkristály integrált áramkörben kifejezett ára) 2? Hogyan változik a helyzet, ha a nemzetközi cserearány 0,5-re módosul?
- j) Mire szakosodnak az országok, ha a nemzetközi cserearány 1? Adja meg a kölcsönösen előnyös cserearány-tartományt!
- k) Miért képzelhető el a teljes specializáció egy ilyen helyzetben?
- l) Milyen termelési többletet ért el a két ország? Minek köszönhető ez a többlet?

2. Ismertek az alábbi táblázatban megadott adatok:

ország	termelési adottságok		autark munkafelh.	
	karóra	mozdony	karóra	mozdony
Lilliput	50 db/ó	2 db/ó	50 ó	50 ó
Brogdingnag	10 db/ó	1 db/ó	110 ó	10 ó

- Számolja ki a szabadkereskedelemmel elérhető termelési többletet!
- Adja meg a kölcsönösen előnyös cserearány-tartományt (a cserearány kiszámításához a mozdony karórában meghatározott alternatív költségét használja fel!)

3. Ismertek az alábbi táblázatban megadott adatok:

Ország	termelési adottságok		autark termelés	
	gyöngy	banán	gyöngy	banán
Peru	2 ó/kg	3 ó/kg	100 kg	70 kg
Ecuador	4 ó/kg	5 ó/kg	100 kg	60 kg

- Számolja ki a szabadkereskedelemmel elérhető termelési többletet!
- Adja meg a kölcsönösen előnyös cserearány-tartományt (a cserearány kiszámításához a banán gyöngyben meghatározott alternatív költségét használja fel!)

2. gyakorlat: Többtényezős szakosodási modellek Specifikus tényezők modellje

Elméleti kérdések

1. A specifikus tényezők szabadon áramolhatnak a gazdaság különböző szektorai között.
2. Ha Magyarország tőkespecifikus termékeket kezd importálni, akkor a sok tőkével rendelkező honfitársaink kedvezőbb helyzetbe kerülnek.
3. A specifikus tényezők modellje alapján kijelenthetjük, hogy a szabadkereskedelem minden gazdasági szereplő számára előnyös.

Számolási feladat

1. Gondor országában összesen két terméket állítanak elő: öntöttvasat (az egyszerűség kedvéért x terméként jelöljük majd), amit a mobil munkaerő és az iparág-specifikus tőke kombinációjával termelnek, és búzát (y termék), mely előállítása szintén munkaerőt, ill. iparág-specifikus termőföldet igényel. Ismertek a Gondorban rendelkezésre álló tényezőmennyiségek: munkaerő 8 egység; tőke 16 egység; termőföld 3 egység. A két iparág termelési függvénye: $x = 2\sqrt{K * L_x}$ és $y = 2T * L_y$. Autark viszonyok között Gondor lakói három véka búzát adnak egy font öntöttvasért.

 - a) Számítsa ki Gondor termelési lehetőség határgörbéjének (transzformációs görbéjének) az egyenletét!
 - b) Milyen kombinációban termelik és fogyasztják a két terméket autark állapotban?
 - c) Milyen számban foglalkoztatják a 8 egységnyi munkaerőt a két szektorban?
 - d) Mekkora nominális bért fizetnek ki Gondor munkaerőpiacán, ha tudjuk, hogy az öntöttvas egysége 30 tallérba kerül?
 - e) Mekkora a tőketulajdonosok teljes jövedelme az öntöttvas egységében kifejezve?
 - f) Miután Gondor kereskedelmi kapcsolatokat épít ki Rohannal, az öntöttvas egységének ára 40 tallérra emelkedik, ennek köszönhetően a nemzetközi cserearány 4-re módosul. Hogyan alakul Gondor új termelési szerkezete?
 - g) Melyik szektorba csoportosítják át a mobil munkaerőt? Mi lesz az új foglalkoztatási arány a két szektor között?
 - h) Hogyan változik a nominálbér?
 - i) Hogyan változik a tőketulajdonosok összjövedelme?

3-4. gyakorlat: HO-modell és a kereskedelem alapmodellje

Elméleti kérdések

1. Mivel az USA-ban sokkal több termőföld áll rendelkezésre, mint Magyarországon, hazánknak érdemes termőföld-intenzív termékeket importálnia az USA-ból.
2. Amennyiben hazánk mezőgazdasági termékeket kezd importálni, ezen cikkek belföldi árának csökkenésére kell számítanunk.
3. A szakosodás haszna abban jelenik meg, hogy az ország többet tud előállítani a termelési lehetőségeinél (a termelési pont a transzformációs görbén kívülre kerül).
4. Szakosodás után az ország többet fogyaszthat, de a megtermelt és elfogyasztott termék kombinációnak meg kell egyeznie.
5. Ha a plazma TV borban kifejezett alternatív költsége Magyarországon 110, Szlovákiában 135, a nemzetközi cserearány pedig 100, akkor mindkét ország plazma TV-t fog exportálni.
6. Mutassa be, hogyan módosul egy ország transzformációs görbéje, ha minden más változatlan mellett kibővül a rendelkezésre álló tőke mennyisége, és az y termék a tőkeigényes!
7. Rajzolja fel egy olyan ország transzformációs görbéjét és fogyasztási egyenesét, amely a szakosodás után x terméket fogja importálni!

Számolási feladatok

1. Az Egyesült Államokban átlagosan 0,5%-os reálkamattal juthat egy vállalkozás kölcsönhöz, az évi átlagbér pedig 50.000 dollár. Hollandiában 1% és 60.000 ugyanezen mutatók értéke? Melyik ország melyik tényezővel van bőven ellátva?
2. Folytatva az előbbi példát, tegyük fel, hogy az USA mindössze két terméket állít elő: fegyvereket és mozifilmeket. A fegyverek esetén a munkaerő/tőke felhasználás aránya $1/3$, a filmeknél 1 .

 - a) Figyelembe véve az előző feladatnál meghatározottakat, melyik termékben van komparatív előnye az Egyesült Államoknak?
3. Legyen két kis ország transzformációs görbéjének egyenlete: I.: $y = 36 - (1/4)x^2$; II.: $y = 25 - (1/8)x^2$. Az y termékből az I. ország 20-at, a II. ország 7-et termel autark állapotban.

 - a) Milyen világpiaci árányok mellett exportálnak az országok különböző termékeket?
 - b) Milyen világpiaci árányok mellett exportálja mindkét ország az y terméket?
 - c) A b) esetben melyik országnak nagyobb a komparatív előnye az y termékben?
4. Legyen két ország transzformációs görbéjének egyenlete I.: $y = 50 - x^2/50$; II.: $y = 100 - x^2/25$. Mindkét ország egy x termékhez két y terméket fogyaszt.

 - a) Milyen mennyiségben termeli és fogyasztja a termékeket a két ország autark állapotban?
 - b) Hogyan alakulnak a két országban az autark cserearányok?
 - c) Milyen nemzetközi cserearányok mellett indulhat meg a kölcsönösen előnyös kereskedelem a két ország között és melyik országnak melyik termékre érdemes szakosodnia és azt exportálnia?
 - d) Adja meg a két ország exportjának és importjának értékét a $P_i = (P_x/P_y) = 1$ nemzetközi cserearánynál!
 - e) Elképzelhető-e a fenti eset kétországos modellben?
5. Egy szabadkereskedelmet folytató ország transzformációs görbéje $y = 68 - x^2/8$ egyenletű. A világpiaci árány $P_x/P_y = 4$. Az ország lakosai 8 y termékhez 3 x terméket fogyasztanak.

 - a) Mennyi x és y terméket termel az ország?

- b) Mekkora az ország nemzeti jövedelme x termékben mérve?
c) Milyen lesz a fogyasztás szerkezete és a külkereskedelem?
6. Magyarország két terméket állít elő: kukoricát (x termék) és gyógyszereket (y termék). Az ország transzformációs görbéjének egyenlete: $y=320-x^2/2000$, és $(P_x/P_y)_i=0,2$ nemzetközi cserearány mellett 30 egység kukoricát exportál, miközben 6 egység gyógyszert importál.
-
- a) Milyen kombinációban termeli az ország a két terméket?
b) Milyen kombinációban fogyasztja az ország a két terméket?
c) Adja meg a fogyasztói preferenciák egyenesének egyenletét, ha tudjuk, hogy a magyar fogyasztók kötött arányban szeretik vásárolni a két terméket!
d) Számolja ki a nemzeti jövedelmet, ha ismert, hogy a kukorica egységének ára 4 dollár, míg a gyógyszeré 20!
e) A mezőgazdasági támogatások emelése miatt hazánkban bővül a kukoricával bevetett területek nagysága, ezért módosul a transzformációs görbe: $y=320-x^2/4000$. Hogyan változik a termelés, a fogyasztás és a nemzeti jövedelem (a nemzetközi cserearány változatlanságával számolva)?
f) Érvényesül-e a Rybczynski-tétel? Válaszát indokolja!
g) Hogyan változik az ország jóléti helyzete, ha a növekvő világpiaci kukoricakínálat miatt a kukorica egységének ára 2 dollárra csökken, és így a nemzetközi cserearány $(P_x/P_y)_i=0,1$ -re módosul?

5. gyakorlat: Protekcionizmus

Tarifális korlátozások

Elméleti kérdések

1. Japán jóléti helyzete javulhat azzal, hogy vámot vet ki a rizsre.
2. Egy termék árának növekedése a termelői többlet növekedésével jár.
3. A bevezetett vám növeli a fogyasztói többletet.
4. Amikor az Európai Unió vámot vet ki a banánra, ezzel az orosz fogyasztók jóléti helyzetét is befolyásolja.
5. Mutassa be az importvám jövedelem-átcsoportosító hatását egy kis importőr országban!

Számolási feladatok

1. Egy kis ország banán iránti hazai keresleti görbáját a $D=650-10P$, a hazai termelők kínálati görbáját az $S=P-10$ egyenlet írja le. A termék világpiaci ára $P=40$.

 - a) Hogyan alakul a termék termelése és fogyasztása autarchia (zárt gazdaság) esetén?
 - b) Mennyi lesz szabadkereskedelem esetén a termék hazai fogyasztása, hazai termelése és az import?
 - c) Hogyan alakulnak a fenti változók, ha a kormány $T=10$ összegű importvámot vet ki?
 - d) Mennyi lesz a vám jövedelem átcsoportosító hatása (fogyasztói többlet változása, vámbevétel, termelői többlet, holtteher veszteség)?
2. Egy áruval két ország kereskedik. Belső keresleti és kínálati görbéik a következők: I. ország: $D=1000-0,5P$; $S=0,5P-400$. II. ország: $D=700-0,25P$; $S=0,25P-300$.

 - a) Határozza meg az importkeresleti és az exportkínálati görbéket!
 - b) Mekkora a termék ára és forgalma?
 - c) Hogyan alakulna a termék világpiaci és hazai ára 90%-os összegű vám bevezetése hatására?
 - d) Milyen jövedelemátcsoportosító hatással jár a vám bevezetése?
 - e) Milyen jóléti hatással jár a vám bevezetése?
3. Egy termék hazai keresleti görbéje $D=100-P$. A hazai termelés kínálati görbéje $S=2P-20$. A világpiaci kínálati görbe $S_w=2P$. A termékre egységenként $T=5$ vámot vetnek ki.

 - a) Mekkora a termék ára, hazai kereslete és az import szabadkereskedelem esetén?
 - b) Vám kivetése után mekkora lesz a termék ára, fogyasztása és az import?
 - c) Milyen a vámteher megosztása?
 - d) Hogyan alakul a bevezető ország jóléte?
4. Egy termék világpiaci ára 2000\$, a felhasznált inputok ára 1200\$.

 - a) Határozza meg az effektív vámvédelmet és annak változását, ha a késztermékre 10 százalékos vámot vetnek ki!
 - b) Hogyan változik az effektív vámvédelem, ha később az inputokra is kivetnek 5 százalékos vámot?
 - c) Hogyan változik az effektív vámvédelem, ha az inputok 50 százalékát hazai inputokkal váltják fel?
5. Egy termék világpiaci ára 2000\$, a felhasznált inputok ára 1200\$.

 - a) Határozza meg az effektív vámvédelmet és annak változását, ha a késztermékre 15 százalékos vámot vetnek ki!
 - b) Hogyan változik az effektív vámvédelem, ha később az inputokra is 5 százalékos vámot alkalmaznak, mely inputok 30 százaléka származik importból?

6. Egy termék világgpiaci ára $P_w=750\$$, amire az importáló ország 20%-os vámot vet ki. A termék anyagi inputjainak világgpiaci ára $P_i=450\$$.
-
- a) Mekkora a termék effektív vámvédelme, ha az inputok vámentesek?
b) Hány százalékos vámot kell kivetni az inputokra ahhoz, hogy az effektív vámvédelem 30% legyen?

6. gyakorlat: Protekcionizmus

Nemtarifális kereskedelempolitikai eszközök

Elméleti kérdések

1. Az ország jólétét nem befolyásolja a bevezetett kvóta.
2. Az exportszubszidió a bevezető nagy ország termelőinek és fogyasztóinak egyaránt előnyös.
3. Az exportszubszidiót bevezető ország partnerei alacsonyabb áron juthatnak hozzá a támogatott termékhez.
4. A kvóta kedvezőbb hatással van a bevezető országra, mint egy vám, mivel nem növeli meg a termék piaci árát.
5. Az önkéntes exportkorlátozás és a kvóta jóléti hatása azonos.

Számolási feladatok

1. Egy kis országban egy termék iránti hazai kereslet $D=100-P$, a kínálat pedig $S=50+2P$.

 - a) Mennyi lenne az ország termelése és fogyasztása a termékből autarchia esetén?
 - b) Ha a termék ára a nemzetközi piacon 10 és az adott ország nem támaszt kereskedelmi akadályokat, milyen volumenű importra kell számítani?
 - c) Hogyan alakul a termék ára és forgalma, ha 11 egységes kvótát vezetnek be az adott termékre?
 - d) Milyen jóléti és jövedelem átcsoportosító hatással jár a bevezetett kvóta?
 - e) Áll-e be változás és ha igen, milyen mértékű, ha a kvóta helyett az ország kereskedelmi partnerével önkéntes exportkorlátozásban állapodik meg?
2. Egy termék hazai árát a korábban bevezetésre került kvóta 100 \$-ral emeli meg.

 - a) Milyen hatással lenne a termék importjára, ha a kvóta helyett 100\$-os vámot vezetnének be?
 - b) Milyen jóléti változások történének?
3. Ismerjük egy kis ország x termék iránti keresletét és kínálatát: $D=400-10P$, $S=50+5P$. Az x termék világpiaci ára 10\$.

 - a) Határozza meg a szabadkereskedelem melletti termelést, fogyasztást és az import mennyiségét!
 - b) 50 egységes kvóta hatására hogyan változik a termék belföldi ára?
 - c) Milyen jóléti hatással jár a bevezetett kvóta?
4. Egy termék hazai keresleti és kínálati görbéje egyaránt lineáris. A termék nemzetközi ára 500\$. Az ország a termelés ösztönzése érdekében exportszubszidiót vezet be egységenkénti 50\$ értékben. A szubszidiót bevezető ország nagy ország. A szubszidió előtt a termék termelése 10000 db, fogyasztása 4000 db, a szubszidió bevezetése után a belföldi ár 525\$-ra emelkedik, aminek hatására a fogyasztás 3000 darabra csökken, a termelés pedig 12000 darabra nő.

 - a) Ábrázolja a piacot!
 - b) Számszerűsítse a bevezetett szubszidió jóléti és jövedelem átcsoportosító hatását!

7. gyakorlat: Nyitott gazdaság egyensúlya Fizetési mérleg és a nemzeti jövedelem

Elméleti kérdések

1. Az USA nemzetközi fizetési mérlege rendszerint deficitese.
2. Az Európai Uniótól kapott fejlesztési támogatások javítják Magyarország külkereskedelmi mérlegének egyenlegét.
3. Ha Magyarország folyó fizetési mérlege deficitese, akkor az országot negatív megtakarítónak mondjuk, azaz az ország gazdasági szereplőinek külföldi kötelezettségei növekednek.
4. Az egyensúlyi modell feltételezése szerint ha hazánk GDP-je növekszik, az import értéke csökkenni fog.
5. Ha Németországban stagnál a GDP, az kedvező hazánknak, mert növelni tudjuk a felénk irányuló exportot.

Számolási feladatok

1. Az alábbi gazdasági események ismertek egy ország első negyedéves teljesítményéről: gépjárművek értékesítése külföldieknek 150 millió euró értékben; kőolaj behozatala 270 millió euró értékben; gabonasegély egy éhínség sújtotta afrikai országnak 2 millió euró értékben; libamáj eladása 40 millió euróért gazdag nyugati országoknak; külföldi turisták 33 millió eurót költenek el; hazai fuvarozók 10 millió euróért szállítanak külföldi megrendelőknek; külföldi szakértőirodáknak és tanácsadócégeknek 35 millió eurót fizetnek ki; a belföldön működő multicégek menedzserei 10 millió euró bért kapnak, amit hazautalnak a családnak; tőzsdei cégek 70 millió euró osztalékot fizetnek ki, aminek 60%-át a külföldi tulajdonosok más országokba csoportosítják át; 4 millió euró tagdíj megfizetése az ENSZ-nek; az USA 10 millió euró értékű segélyt folyósít az elégedetlenkedő határőrök bérének fedezetére.

-
- a) Állítsa össze az ország első negyedéves folyó fizetési mérlegét!
 - b) Számítsa ki a folyó fizetési mérleg, ill. annak részmérlegeinek egyenlegét!
 - c) Mekkora volt a tőke- és pénzügyi mérleg első negyedéves egyenlege?

7. gyakorlat: Nyitott gazdaság egyensúlya Árfolyamok, árfolyamrendszerek

Elméleti kérdések

1. A forint leértékelődése esetén a Magyarországra látogató külföldi turisták számának visszaesésére számíthatunk.
2. Ha a Magyar Nemzeti Bank csökkenti az irányadó kamatlábat, a forint erősödni fog a devizapiacra.
3. Amikor a jegybank külföldi fizetőeszközt vásárol a devizapiacra, beavatkozásával a hazai valuta gyengülését váltja ki.
4. Az Egyesült Államok tőkeexportjára kedvező hatással volt a dollár elmúlt években tapasztalt gyengülése.
5. Rajzoljon fel egy olyan devizapiacot, ahol a sávosan rögzített árfolyam védelme érdekében a jegybanknak a külföldi valuta felvásárlásával kell beavatkoznia!

Számolási feladatok

1. A jegybank közleménye szerint 250 Ft/€ rögzített árfolyamot léptet életbe $\pm 10\%$ -os ingadozási sávval, miközben a devizapiacra az $S_{\text{€}}=100\text{E}-15.000$ valutakínálati és $D_{\text{€}}=15.000-50\text{E}$ valutakeresleti függvények érvényesek.

 - a) Mit kell tennie ebben az esetben a nemzeti banknak?
 - b) Hogyan változnak a jegybank valutatartalékai?
2. Magyarországon a menedzselt lebegtetés árfolyamrendszerét alkalmazzák, a devizapiacra az $S_{\text{€}}=200\text{E}-43.000$ és $D_{\text{€}}=29.000-100\text{E}$ függvények határozzák meg.

 - a) Mekkora az egyensúlyi árfolyam?
 - b) Külföldi befektetők 800€ összeget kivisznek az országból, miközben a jegybank tartalékaiból piacra dob 500 €. Hogyan alakul az egyensúlyi árfolyam?
3. Ismert, hogy a forintbetétek éves kamata 8%, az euróbetéteké pedig 3%. Jelenleg 250 forintot kell fizetni egy euróért, és az árfolyam várhatóan 275 Ft/€-ra módosul egy év múlva.

 - a) Melyik valutában érdemes tartani a megtakarításainkat?
 - b) Hogyan módosul a döntésünk, ha a befektetők árfolyamvárakozása 260 Ft/€-ra változik?
 - c) Hogyan döntenénk, ha a forint kamata 20%-ra emelkedik (a várható árfolyam ezúttal ismét 275 Ft/€)?